

EV100 avasündmuse rahvamatk, 16.aprillil 2017

Rahvamatka rada 1B, Peressaare - Avinurme

Matka 1B alguspunkt on keset Alutaguse põlist laant asuv **Peressaare asundusküla**, täpsemalt keset küla asuv koolimaja. Peressaarde rajas noor Eesti Vabariik 1930. aastail Konstantin Pätsi uusasunduste programmi raames ühe kuulsaima ja edukama uusasunduse. Siia metsa raadati ligi 130 väikest talukohta. Taluhooned ehitati Erika Nõva tüüpprojekti järgi. Küla keskel töötasid poed, tegutses Sonda–Mustvee liinil paiknev raudteejaam, oli tellisetehas ning uhke koolimaja 170 õpilasele. Muide oli see ka Eesti esimene keskküttel töötanud kool. Selle maja juurest, mis seisab kui tumm mälestus küla hiilgeaegadest, algabki meie matk.

Koolimaja eest saadavad meid möödunud aegade tunnistajatena teele riigivanema Konstantin Pätsi ja vägede ülemjuhataja Johan Laidoneri auks istutatud tammed. Koolimaja ees on ka esimese koolijuhataja Voldemar Nelke ja õpetaja Elisabeth Rummu mälestuspink. Üle tänava paistab üks lagunenud asundustalu, missuguseid võib tähelepanelik vaatleja leida siit laanest kümneid. Peressaare küla vahelt – niipalju kui kunagine küla on üldse maastikus veel jälgitav – välja jõudnud, kaardub tee pisut ida suunda, järgides üha Kruusoja voolu, kuni satub paari kilomeetri pärast enam-vähem lõuna suunas minevale sirgele. See on tähenduslik koht, sest just siin ületab meie rada omaaegse kubermangupiiri. Edasi kulgeb retk juba Liivimaal ehk siis vanal Tartumaal. Kruusoja oli omaaegse Liivimaa ning muidugi ka vana Tartumaa ning alates 2017. a ka Jõgevamaa põhjapoolseim küla ning Kruusoja ise, millega siin hüvasti jätame, piiriojaks. Edasi läbime oma retkel Kiissa küla, kust pisut kitsamat teed valides võtame suuna edelasse, ning retke lõpuosas rändame mööda suuri metsi, kust tuleb Avinurme kuulsate puutöömeistrite toore. Viimased 2,5 km läbime juba avamaastikul Tudulinna-Avinurme maanteel, ületame Avijõe ning Avinurme aleviku keskel jõuame oma sihtpunkti – Avinurme rahvamajja.